

Ympäristöministeriön tutkimus-, kehittämis- ja selvityssuunnitelma (T&K/TEAS) 2018 (Suunnitelman liitteenä hankelista, joka päivittyy vuoden aikana)

Johdanto

Ympäristöministeriön T&K- ja TEAS-toimintaa ohjaa vuonna 2016 päivitetty T&K-toimenpideohjelma (YM:n T&K-sivut: www.ym.fi/fi-FI/Ministerio/Tutkimus_ja_kehittaminen). Ohjelmassa esitellään T&K-toiminnan tavoitteita ja niistä on johdettu toimenpiteitä, joiden toteutumista seurataan ympäristöministeriön tutkimusjohtajan ja tutkimustiimin toimesta ja päivitetään tasaisin väliajoin.

T&K- ja TEAS-toiminnan tarpeita kartoitetaan osastoilla sekä tutkimusjohtajan ja tutkimustiimin toimesta. Kukin osasto määrittelee syksyisin aihealueensa seuraavan vuoden T&K- ja TEAS-tarpeet. Määrärahojen jakoesityksen valmistelevat tutkimusjohtaja yhdessä tutkimustiimin kanssa. Esitys käsitellään virkamiesjohtoryhmässä ja sen hyväksyy kansliapäällikkö. Tämän jälkeen osastoilla laaditaan tarkennettu käyttösunnitelma. YM:n hankehallintotiimi tarjoaa tukea projektin hallintoihin. Projekteja seurataan Hankesalkun kautta. T&K- ja TEAS-toiminnassa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä SYKE:n tulosohtauksessa on käytössä yhtenäiset teemat, mikä helpottaa yhteistyötä, yhteensovittamista ja seurantaa. Kansainvälisessä yhteistyössä mm. tuetaan tieteellisten kv-paneelien (IPCC ja IPBES) työtä. Kansallisesti keskeisessä roolissa ovat myös ilmastopaneeli (www.ilmastopaneeli.fi) ja luontopaneeli (www.syke.fi/luontopaneeli).

T&K ja TEAS määritelmä

T&K-toimenpideohjelma kattaa ministeriössä tehtävän T&K- ja TEAS-tyyppisen toiminnan. Toiminta sisältää erityisesti tutkimuksia ja selvityksiä, jotka toteutetaan lainsäädännön, strategioiden ja hallinnonalan toiminnan ennakoimiseksi, kehittämiseksi ja arvioimiseksi. Useat projektit ovat yhteisesti rahoitettuja. T&K- ja TEAS-tietoa hankitaan pääasiassa tutkimuslaitoksilta, korkeakouluilta, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta ja yritysiltä.

Raportointi T&K- ja TEAS-projekteissa

T&K- ja TEAS-toiminnan ohjeistuksessaan YM kannustaa projekteja tulosten avoimen julkaisemisen lisäksi tutkimusdatan avoimeen julkaisemiseen, jotta tutkimuksen aineistot ovat mahdollisimman laajasti hyödynnettävissä ja niiden jatkokäyttö sujuvoituu. Erilaisten projektien välillä on eroa tulosten julkisuudessa: Valtion sisäisissä yhteisrahoitteisissa ja hankintalain T&K-poikkeuksen piiriin kuuluvissa projekteissa tulokset ovat lähtökohtaisesti laajasti julkaistavia. Perinteisen raporttimuotoisen koosteen lisäksi tai sijaan tuloksista voidaan viestiä esim. policy brief -koosteilla, oppaiden, seminaarien ja työpajojen, tutkijoiden ja päätöksentekijöiden vuoropuhelua edistävien foorumien (yhteistyössä esim. Ympäristötiedon foorumin kanssa) sekä sähköisten kanavien kautta. Hankintalain mukaisissa ostopalveluprojekteissa tulosten julkisuudesta ja viestinnästä sovitaan tapauskohtaisesti. Tulokset voivat olla projektin aihepiiristä riippuen vain ministeriön toiminnassa hyödynnettäviä tai laajemmalle yleisölle julkistettavia.

Kaikkien teemojen yhteisenä julkaisuforumina toimii Ympäristöhallinnon julkaisusarja. Lisäksi hankkeiden tulokset ovat laajasti esillä kuhunkin teemaan keskeisesti liittyvissä verkkopalveluissa,

ympäristöministeriön kotisivujen lisäksi mm: kulttuuriymparistomme.fi, ilmasto-opas.fi, ilmastopaneeli.fi, biotalous.fi ja luonnontila.fi. Lisäksi hankkeista raportoidaan hankkeiden yhteistyötahojen julkaisuissa ja laaditaan erilaisia oppaita.

T&K/TEAS teemat

Rakennettu ympäristö, alueiden käyttö ja asuminen

Painopisteinä ovat maankäytön, asumisen ja rakentamisen ohjaus ja kehittäminen sekä niiden suhde ekotehokkuuden tavoitteisiin, ilmastomuutokseen ja ympäröivään luontoon, rakennetun ympäristön tilan ja muutosten seurannan kehittäminen, lähiympäristön laatu, kaupunkikehitys, merialuesuunnittelu, sekä rakennusten energia- ja materiaalitehokkuuden ja asumisen kehittäminen. Hankkeilla tuetaan politiikkaohjelmien, strategioiden sekä hallitusohjelman toimeenpanoa, säädösten valmistelua ja toimeenpanoa sekä perustehtävien hoitoa ja vaikutetaan EU:n komission alaisissa työryhmissä.

Ilmastonmuutos ja ilmansuojelu

Teemaan kuuluu ilmastomuutokseen ja ilmansuojeluun liittyvä toiminta. Ilmastonmuutoksen osalta painopisteinä ovat mm. keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan (KAISU) kehittäminen sekä alueellinen ja kuntatason ilmastotyö. Ilmansuojelun osalta keskeistä on mm. ilmansuojelun lainsäädännön toimeenpanon tuki. Tietoa tarvitaan myös uuden kansallisen ilmansuojeluohjelman valmisteluun.

Itämeri, vesistöt ja vesivarat

Teemaan kuuluu vesistöjen, pohjavesien ja Itämeren tilan seurantaan, niiden kestäväen käytön edistämiseen ja kuormituksen vähentämiseen sekä toimenpiteiden vaikutusten arviointiin sekä merellä tapahtuvien öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan liittyvä toiminta. Toiminnalla tuetaan vesiin ja Itämereen liittyvän lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoon liittyviä tehtäviä sekä raportointivelvoitteiden täyttämistä. V. 2018 ajankohtaisia aiheita ovat mm. vesien- ja merenhoito-suunnitelmien kehittäminen ja toimeenpano.

Kulutus, tuotanto ja luonnonvarat

Teemaan kuuluvat materiaalien ja energian käytön tehokkuuteen, parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan, luonnonvarojen kestäväen käyttöön sekä uudentyypisten riskien tunnistamiseen liittyvä toiminta. Painopisteinä v. 2018 ovat erityisesti yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen ja kierrätysasteen nosto, muovin haittojen vähentäminen, ympäristönsuojelulain uudistus, sekä EU:n kemikaaleja koskevien asetusten toimeenpanon tuki. Myös useisiin muihin säädöksiin ja velvoitteisiin liittyvät selvitykset ja arvioinnit ovat tarpeen. Tietoa tarvitaan myös kemikaaliohjelman toimeenpanoon ja BAT-menettelyiden soveltamiseen. Tietopohjaa on vahvistettava myös liittyen materiaalitehokkuuteen, jätteisiin, kemikaaleihin kuten lääkeaineiden kuormitukseen sekä päästöjen arviointiin ja raportointiin.

Ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuus

Teemaan kuuluu luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden suojelua ja kestäväen käyttöä ja luonnonvarojen ekologisesti kestäväen käyttöä palveleva toiminta. Vuonna 2018 ajankohtaisia aiheita ovat mm. lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusarviointit, maaseutu- ja maisemaympäristön hoito ja suojelu, luonnon virkistyskäytön ja luontomatkojen kehittäminen sekä vesien- ja merenhoito-suunnitelmien kehittäminen ja toimeenpano. Lisäksi teemassa kehitetään YVA-viranomaistoimintaa. Pääosa hankkeista tukee kansallisen ja EU-lainsäädännön valmistelua, toimeenpanoa tai raportointivelvoitteiden täyttämistä. Lisäksi teemaan kuuluu METSO-ohjelman toteutusta, seuranta ja arviointia tukevan tutkimuksen toteuttaminen yhteistyössä MMM:n kanssa.